

Motion till riksdagen 2021/22:446

av **Jens Holm m.fl. (V)**

It och bredband

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag för att öka takten i bredbandsutbyggnaden genom att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen och därmed kan bedriva bredbandsverksamhet i närliggande kommuner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att kopparnätet finns kvar till dess att det ersatts med annan fast digital uppkoppling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur fortsatt utbyggnad av 5G-nätet kan ske helt i statlig regi och tillkännager detta för regeringen.

2 Stärk förutsättningarna för utbyggt bredband

Bredband är i dag en förutsättning för att kunna leva. Alla människor måste ha reella möjlighet att arbeta, studera och ta del av kulturlivet digitalt, på distans. Bredband är det offentliga samhällets ansvar och får inte överlämnas till marknaden att lösa. Det finns stora samhällsvinster i att snabbt bygga ut Sveriges digitala infrastruktur. Inte minst under coronapandemin har bristerna i denna infrastruktur blottlagts. Så många som 17 procent av hushållen i Sverige saknar i dag bra bredband och 45 procent av dessa är boende i glesbygder. Regeringens mål om att 95 procent av alla hushåll och företag skulle ha tillgång till snabbt bredband senast 2020 har inte nåtts. Vänsterpartiets uppfattning är att bredbandsutbyggnaden dessvärre tappat i tempo snarare än att ha ökat de senaste åren, vilket hade krävts för att nå regeringens mål. Vi välkomnar därför att regeringen nu skjuter till extra pengar för utbyggnad av snabbt bredband, men det är

tyvärr en otillräcklig satsning. I vår motion på utgiftsområde 22 Kommunikationer (2021/22:3189) ökar vi därför anslagen till bredbandsutbyggnad under perioden 2021-2023.

Det handlar inte bara om hur mycket pengar som staten anslår. Sveriges bredbandsutbyggnad utförs av en mängd olika aktörer, och detta med mycket varierat utfall. Som ett exempel kan nämnas att det bolag som fått mest statliga bidrag också är det som fått mest kritik av konsumenter i form av anmälningar till Allmänna reklamationsnämnden. Detta kan ses som ett direkt resultat av regeringens politik där den bärande delen är att utbyggnaden ska vara ”marknadsdriven”. Vänsterpartiet hade önskat en utbyggnad där marknad inte är ett självändamål utan bredband ses som grundläggande infrastruktur och där samhället i vid bemärkelse tar ett större ansvar.

Sveriges stadsnätstföreningar är ett bra exempel på hur samhällsansvaret för utbyggnaden har bedrivits. Stadsnäten ägs och drivs i de absolut flesta fallen av kommuner eller kommunala bolag och är de som ansluter flest hushåll till fungerande bredband. I dag finns ca 170 stadsnät i Sverige, varav 90 procent är kommunala. De är verksamma i 200 av landets kommuner och äger sammantaget 50 procent av all bredbandsinfrastruktur. Svenska Stadsnätstföreningen har i flera olika sammanhang lyft frågan om att deras medlemmar skulle kunna bidra mer till utbyggnaden om de gavs möjlighet att undantas från den s.k. lokaliseringsprincipen och även får ansluta hushåll i angränsande kommuner. Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har framhållit detta i en hemställan till regeringen, och frågan har utretts och redovisats av Post- och telestyrelsen (mars 2020). Vi är förvånade över att regeringen inte agerat tydligare i frågan och kräver därför att regeringen vidtar åtgärder så att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen.

Regeringen bör återkomma med ett förslag för att öka takten i bredbandsutbyggnaden genom att de kommunala stadsnäten undantas från lokaliseringsprincipen och därmed kan bedriva bredbandsverksamhet i närliggande kommuner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det händer att Telia i sin iver att bli av med kopparnätet river det för vissa fastigheter innan alternativ finns inkopplat. Det lämnar de boende och företag utan fasta kommunikationsmöjligheter, både när det gäller bredband och telefon. Mobil uppkoppling är inte tillräcklig för daglig användning i hela landet. Vi anser att det är orimligt att i en digital tidsålder lämna invånare utan fast uppkoppling och att kopparnätet inte bör få monteras ner förrän ett alternativ är installerat.

Regeringen bör tillse att kopparnätet finns kvar till dess att det ersatts med annan fast digital uppkoppling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Statlig molntjänst

Att lagra data digitalt över internet via ett s.k. moln blir allt vanligare och tillämpas i stor utsträckning i offentlig sektor. Men det finns stora säkerhetsutmaningar med detta. Sommaren 2017 avslöjades skandalen kring Transportstyrelsen där icke säkerhetsklassade personer utomlands har fått tillgång till skyddade personuppgifter. Sedan dess har ett stort antal läckor och hackerattacker drabbat både offentliga och privata system. Läckor och attacker kunde ske genom att myndigheten hade utlokaliserat lagringen av

data till servrar hos privata företag i andra länder. Statens servicecenter hade tidigare samma år i rapporten En gemensam statlig molntjänst för myndigheternas it-drift för regeringen föreslagit en säker hantering av data genom en statlig molntjänst i form av statligt ägda serverhallar för lagring åt offentlig sektor. Statens servicecenter konstaterar också att en molntjänst bör ha sitt säte utanför storstadsområdena för att stärka säkerheten och öka effektiviseringen för att sänka kostnaderna. Vänsterpartiet anser vidare att ett statligt moln också skulle kunna hantera lagringen åt privata företag, och verksamheten skulle på sikt kunna bli lönsam för staten. Dessvärre har regeringen agerat saktfärdigt och inkonsekvent, och någon statlig molnlösning har ännu inte sett dagens ljus. Vi välkomnar att regeringen visserligen har visat intresse för inrättandet av statliga moln. Till Sveriges Radio 29/9 2019 yttrade digitaliserings- och energiminister Anders Ygeman: ”Det handlar om ett statligt moln, där staten erbjuder en lösning för molntjänster som inte innehåller en privat operatör.” Regeringen har tillsatt den sk It-driftsutredningen som hittills kommit med delbetänkandet Säker och kostnadseffektiv it-drift – rättsliga förutsättningar för utkontraktering (SOU 2021:1). Delbetänkandet innehåller inga konkreta förslag om statligt moln. Vi förutsätter att slutbetänkandet – som är aviserat till hösten 2021 – kommer att presentera konkreta förslag för hur en statlig molntjänst skulle kunna inrättas. Det torde därför finnas tillräckligt med underlag för att gå från ord till handling gällande en mer samordnad, kostnadseffektiv och säkrare it-drift. Vänsterpartiet anser därför att regeringen snarast ska återkomma med ett förslag till en eller flera statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt. Molntjänsterna ska också, mot rimlig avgift, kunna hantera lagring åt andra aktörer än staten, om så önskas.

Regeringen bör snarast utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Utbyggnad av 5G-nät i statlig regi

Post- och telestyrelsen har på regeringens uppdrag auktionerat ut frekvenser till 3,5 GHz-bandet. Detta frekvensband är lämpligt för mobila bredbandstjänster och är av intresse för den pågående 5G-utbyggnaden. Regeringen har tidigare föreslagit lagändringar, och fått Vänsterpartiets och riksdagens stöd för detta, för att stärka säkerheten vid denna utbyggnad. Vänsterpartiet anser att den säkraste och samhällsekonomiskt effektivaste lösningen hade varit om staten i egen regi hade byggt ut 5G-nätet i gällande frekvensband. Radiospektrum är en gemensam resurs för trådlös överföring av information. Utbyggnad av 5G är inte enbart en utveckling av 4G-nätet utan utgör också ett system som medger utveckling av helt nya tjänster, vilket kräver kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar också förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och stärkta kommunikationsförutsättningar på landsbygden. Utbyggnad av 5G-nätet har därmed potential att bl.a. lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt minska klyftan mellan stad och land. Att tillgodose dessa kollektiva nyttigheter förutsätter dock att en utbyggnad i alla led säkerställer våra nationella säkerhetsintressen. Vänsterpartiet anser att ovan anförda klimatomfattiga, strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att staten bör äga 5G-nätet och

ansvara för utbyggnaden. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers vinstintressen, och nationella säkerhetsintressen kan säkerställas. Ett statligt ägt nät är det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämställa med annan samhällsviktig infrastruktur. Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning ges i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där det är lämpligt.

En allt större del av medborgarnas liv äger rum i radioetern – såsom data som transporterats från en person till en annan via telenät. Det som är en komplicerande faktor i detta är att mycket av dessa data – var vi befinner oss, vem vi kommunicerar med, vilka platser vi besöker på nätet, ja ibland t.o.m. vad vi säger och vad vi skriver – kan hamna i orätta händer. Den amerikanske visselblåsaren Edward Snowden har ingående berättat om hur stater har övervakat sina medborgare och hur bolag som Facebook, Google och Apple villigt har samarbetat i massövervakningen. Om det var övervakning från staten som var det stora problemet då, 2013, är privata megabolags kartläggning av våra liv nya exempel på oacceptabla integritetskränkningar som måste regleras bättre. Då är det inte oviktigt vem det är som äger det nät vi kommunicerar i. Att ha staten som ägare för nätet torde vara ett bättre sätt att värna medborgarnas integritet än att låta privata aktörer, alternativt utländska statliga aktörer, bygga nätet.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur fortsatt utbyggnad av 5G-nätet kan ske helt i statlig regi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio (V)

Elin Segerlind (V)

Håkan Svenneling (V)

Jessica Thunander (V)